

MAUTHNER ÖDÖN

Ő császári és kir. fensége József főherceg udv. szállítója

MAGKERESKEDÉSE,

Budapest, Koronaherczeg-utca 18. sz. a.

Főárjegyzékemet kívánatra készséggel ingyen és bérmentve küldöm meg.

Az kétségtelen, hogy gyakran egészen egyszerű, könnyen beszerezhető házi szer meg-
lehetően gyors gyógyulást szerez. „A Beteg-
barát” című kis irásban még bizonyítottakat
is találunk arra nézve, hogy még hosszú,
reménytelennek nevezett esetekben is, gyógyu-
lás állott be. Minden betegnek el kellene
olvasni azon könyvet; Richter kiadójánál
Lipősbányán ingyen megkapható.

A Franklin-Társulat kiadásában Buda-
pesten megjelent és kapható

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV

A belterjes
(intensív) kertgazdászati foglalatja

Utmutató kalauz

a konyhakertészet, gyümölcsészet,
magtermelés, magnevelés, hono-
sítás és virágos kert hasznos
mivelésére.

A kertészet mind rendű ügyba-
rátainak, legkivált pedig kis-
földbirtokosok használatára.

Írta
Farkas Mihály.

(Számos a szöveg közé nyo-
mott metszetekkel.)

Ára füzve 2 frt o. é.

VASÁRNAPI UJSÁG

9. SZÁM. 1890. BUDAPEST, MÁRCZIUS 2. XXXVII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / fél évre - 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
fél évre - 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK / egész évre 6 frt
fél évre - 3 • Külföldi előfizetésekre a postai
meghatározott viteldíj is csatolandó

GRÓF ANDRÁSSY GYULA TEMETÉSE.

SZOMORÚ egy fátum, hogy oly ritka embernél
derül ki még életében, mennyit ért nem-
zetének, mennyit a világnak, az emberi
társadalomnak. A legtöbb embernek meg kell
előbb halni, hogy értékének igazi mérőjét meg-
kaphassuk, nemcsak abban, a mit alkotott s a
miről ilyenkor eszünkbe jut, hogy az ő alkotása,
hanem különösen abban az ürben, a melyet
maga után hagyott s a melyet olyan nehéz, sok-
szor teljes lehetetlenség másokkal kitölteni.

Andrássy Gyula gróf azok közé tartozott, a kik-
nek jelentőségét tudta minden ember; de hogy
jelentősége miből keletkezett, mik voltak alkotó
részei, — szóval érdemeinek nagyságáról és
összeségeről csak akkor győződött meg a világ,
a mikor már elköltözött.

De halálával föltámadt egyszerre minden ér-
deme s oly gloriólát vont ravatala fölé, melyet a
kevésbé beavatott nagy közönségnek is meg-
kellett látnia.

A mint elhunytának híre megérkezett, nem-
zeti nagy szerencsétlenség hatását gyakorolta a
nemzetre. Érezte minden, hogy itt egy férfiú
életének végéről van szó, a ki hazájának, sőt a
világréznek sorsára elhatározó szerepet viselt s
a ki koránál, szellemi képességeinek teljességé-
nél fogva még soká lehetett volna alkalmas újra
helyt állani, ha a körülmények úgy kívánják,
hogy álljon ki a gátra minden erő. S érezte min-
den, hogy ez erők között az övé lett volna most
a legnagyobb.

S aztán jelentkezett a nemzeti gyász, oly im-
ponáló alakban, mint Deák Ferencz halála óta
egyszer se még. E gyász jelenségei egyenkint is
olyanok, melyek csak történelmi nagyság kopor-
sója körül szoktak megjelenni.

Az az uralkodó, a ki életében az elismerésnek
legnagyobb bizonyítékaival halmozta el, melyek-
kel általában egy király hálája alattvalói vala-
melyikét kitüntetheti; a gyászeset híre az el-
sők közt vala, a ki kifejezést adott mély fájdalom-
ának «nemes lelkű, fenkölt jellemű, lovagias,
hű tanácsadójának» elvesztése fölött. Nyomon
kísérte a királyné részvétirata, azé a királyi asz-
szonyé, a ki örökké fog élni a nemzet hálás em-
lékezetében azért a magasztos szerepért, melyet
az uralkodó és a nemzet kibékítésében magára
vállalt s oly sikerre vezetett. «Én legjobb barát-
omat vesztettem el benne», írta a királyi hölgy
s ezzel a legédesebb balzsamcseppet önté a fá-
dalomtól sajtó szívekre. Ő, a kinek a szívét oly

megrendítő csapás künja gyötíri, tudott találni a
mások fájdalmára vigasztalást.
S kifejezték részvétüket a gyászos család előtt
az uralkodó háznak mindazon tagjai, a kik érint-
kezésben voltak a most elköltözőtől s megta-
nulták nagyra becsülni őt s benne a magyar
nemzetet. De nemcsak ők, idegen birodalmak,

országok koronás fejei, első sorban maga Vilmos
császár siettek fájdalmuknak meleg szavakban
adni kifejezést. S utána mindazok a történelmi
nevezetességű nagy államférfiak, a kikkel együtt
ő Európa mai helyzetének megalakításában az
első sorban állott. Ama levelek, sürgönyök száma,
melyek mind nevezetes egyéniségektől érkeztek,

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ GRÓF ANDRÁSSY GYULA RAVATALÁNÁL.

Pserhofer J.-féle

gyógyszertár Bécsben,

Singerstrasse 15. „Zum goldenen Reichsapfel“.

Vértisztító labdacok ezelőtt egyetemes labdacok neve alatt; ez
utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség léte-
zik, melyben e labdacok csodás hatásukat fényesen bebizonyították.
Évtizedek óta ezen labdacok általánosan igen el vannak terjedve, számtalan orvos
rendeli azokat, s alig akad család, melyben kitűnő háziismerből ne volna egy kis készlet.
1 doboz 15 labdacossal 21 kr., 1 tegeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr.,
bérmentelen utánvét mellett megküldéssel 1 frt 10 kr.
A pénz előleges beiktudése mellett, bérmentes megküldéssel együtt 1 tegeres
labdac 1 frt 25 kr., 2 tegeres 2 frt 30 kr., 3 tegeres 3 frt 35 kr., 4 tegeres 4 frt 40 kr.,
5 tegeres 5 frt 20 kr., 10 tegeres 9 frt 20 kr. (1 tegeresnél kevesebb nem küldetik szét.)

Kéretik határozottan Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat
kérni s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon
a használati utasításban látható Pserhofer J. névalírással el legyen
látva és pedig 100 veres nyomásban.

Fagy-balszam, Pserhofer J.-tól. 1 tégely 40 kr., bérmentes megküldéssel
65 kr.

Keskeny utifü-nedv, hurut, rekedtség, göreskőhögés stb. ellen. 1 palack 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, 1 frt 20 kr.

Por lábizzadás ellen. Egy doboz ára 50 kr., bérmentes megküldés mellett
75 kr.

Golyva-balszam, 1 üvege 40 kr., bérmentes megküldéssel 65 kr.

Élet-essencia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés
ellen. Egy üvege 22 kr.

Angol csoda-balszam, 1 üveggel 50 kr., egy kis üveggel 12 kr.

Fiaker-por, köhögés stb. ellen, 1 dobozzal 35 kr., bérmentes megküldéssel 50 kr.

Tannochinin-hajkenőcs, Pserhofer J.-tól; a legjobb hajnövesztő szer,
1 szelence 2 frt.

Egyetemes tapasz, STEUDEL tanártól, sebek, daganatok stb. ellen jónak bizonyult
házi szer. Egy tégely 50 kr., bérmentes megküldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztító só, BULLRICH A. W.-tól. Kitűnő házi szer megzavart emésztés
és minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirdett
bel- és külföldi gyógyászati különlegesség készletben tartatik, s minden esetleg rak-
táron nem levő cikket kívánatra pontosan s legújtanosabban beszereztek.

Postai küldemények az összeg beiktudása, nagyobb megrendeléseknél után-
vétel mellett is, a leggyorsabban eszközölköttek.

A pénz előleges beiktudása mellett (legczélserűbben postautal-
vány mellett), a viteldíj sokkal kevesebbe kerül, mint az utánvétel
mellett való küldésnél.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten,
TÖRÖK JOZSEF gyógyszertárában, király-utca 12. sz.

Huzás már márczius hó 1-én!

Magyar vörös-kereszt- BAZILIKA-
SORSJEGYEK. SORSJEGYEK.

Főnyerem. 25.000 frt. Főnyerem. 20.000 frt.

2 drb 36 havi részletre à 1 frt. 3 drb 36 havi részletre à 1 frt.

Mind az 5 darab sorsjegy évi 5 huzással

36 részletre à 2 forint. SORSJEGY-CSOPORT

Évente 20 huzás. Összes főnyerem. huzásonkint 190.000 frt.

1 drb Magyar vörös-ker. sorsj.	Huzás márcz. 1.	Havi részlet	-50.
2 „ Bazilika sorsjegy.	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „ „ „ „ „ „ „	-70.
1 „ 3% szerb 100 fr. sorsj.	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „ „ „ „ „ „ „	1-55.
1 „ Osztrák vörös-ker. sorsj.	május 1.	„ „ „ „ „ „ „ „	-85.
1 „ Olasz vörös-ker. sorsjegy.	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „ „ „ „ „ „ „	-65.
3 „ Jó szív sorsjegy.	jun. 15.	„ „ „ „ „ „ „ „	-58.

Ezen 9 darab 36 havi részletfizetésre à 4 frt 83 kr.

A sorsjegyek egyes tételenkint is megrendelhetők!!!
Már az első két részlet és 20 kr. porto beiktudása ellen azonnal kiszolgál-
tatom a sorsjegyek számaival ellátott részletveit, az egyedüli és osztatlan
játékjoggal, az összes fő- és melléknyereményekre. — Minden huzás után
megküldetik az „UNIO“ hiteles sorsolási lajstrom.

BEIFELD JÓZSEF

banküzlete Budapest, Károly-körút és kerepesi ut sarkán.

Alapítottatott 1874.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárbanál kapható — az
osztr. tartom. számára Szélinaki György es. k. egy. könyvtáránál Bécsben, I. Stefanpiatz Nr. 6.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tűzetes utasítás a konyhakertészet, virágmivelés
és gyümölcsfatenyésztés körében.

A legújabb kistűk után írta Átírója és jegyzetekkel bővítette

GALGOCZY KÁROLY. Dr. FARKAS MIHÁLY.

Negyedik kiadás. — Ára füzve 80 kr.

a világ minden részéből a család tagjaihoz s egy-egy történeti okmány jelentőségével bírnak arról, hogy Magyarország fájdalma a művelt világban mily visszhangot keltett, — megközelíti az ezeret.

Maga a nemzet s az általa újáteremtett főváros méltóképen gyászolta meg. Az ország törvényhozása külön gyűlésben összeült, hogy kifejezze a nemzet vesztése fölélti fájdalomát, s átvegye a kormány javaslatát, mely arról szól, hogy gróf Andrássy Gyula érdemeinek külső megörökítéséül hozzá méltó emlékszobor állítsassék országos költségén. A főváros hatósága az elhunyt földi maradványainak befogadására díszes mauzoleumot ajánlott föl a gróf Batthyány Lajos és a Deák Ferencz mellett s noha ez ajánlatot a gyászoló család nem fogadta el, azért a főváros elhatározása örök bizonyosága maradt a halás kegyeletnek, melylyel a megboldogultnak tartozott.

Maga a temetés a legszebb tanúságtétel volt e kegyeletről. Ott állították föl a ravatalt az akadémia oszlopos előcsarnokában, mely csak a honfűli nagy érdemek előtt nyílik meg ily szomorú alkalomra. Oda záradokoltak a nép tiszteire, a küldöttek, s a koszorúk egész özöne.

S megismétlődött a nemzetnek szíve fenekéig lató az a magasztos jelenet, a melynek már Deák Ferencz ravatalánál is tanúi voltunk, hogy megjelent a nagy halottnál a gyászos királyné, saját kezével tüzte föl koporsójára a legszebb koszorút s leborulva a ravatal lábához helyezett imázsámolyra, buzgó imát rebegett az egek urához az elköltözött „legjobb barát” lelkeinek üdvösségeért. Ezt a jelenetet ott a helyszínen, lefolyása perzei alatt, örökítette meg egyik rajzoló művésznök azon a képen, a melyet ma bemutatunk.

A temetési szertartáson megtörtént az a nálunk még páratlanul álló esemény, hogy megjelent a király s az uralkodó háznak itt időző tagjai. Megjelentek továbbá a külhatalmasságoknak jelen levő nagykövetei, követei és megbízottjai, mindenik a maga uralkodójának a képviselője. Itt voltak a közös s az ausztriai miniszteriumok tagjai, — az ország politikai, katonai, köz- és társaséleti kitűnőségei, a törvényhozástól kezdve a legelőkelőbb testületek küldöttei, a főrendi ház tagjai maguk vezették a temetés rendezését s a gyászszertartáson püspökök segédlete mellett az ország legelső főpápa, a primas czelebrált.

A szertartás kezdetén megjelent a budai királyi palota ablakán a gyászos zászló s ott maradt, a mig csak el nem indult a menet. Fölzugtak a harangok a főváros összes tornyaiban, tódultak a fekete ruhás tömegek az akadémia felé, mig a nagy közönség sűrű sorfalat állt az utcákon, melyeken a gyászmenet el volt vonulandó, s melyek mentében fényes nappal föl voltak gyújtva, de gyászfátyollal bevonva a légszuszó pámpák. A boltajtók bezáródtak, a távolibb utcákból kiköltözött az élet.

S midőn a katonaság mozgó sorfala közt megindult a menet, az egész ut mentében mindenütt nagy drága emlékek tekintettek a gyászkocsira, s intettek végbucsut neki annak emlékei, a ki abban a gyászkocsiban teszi most meg az utolsó utját. *A mint a koporsót az akadémia oszlopos csarnokából kihozták, Széchenyi István nézett rá, ugyanaz a Széchenyi, ki csaknem félszázad dal ezeltől a még gyermekifjú Andrássyban fölismerte a jövőnek nagy férfiát. Aztán következett a koronázási domb helye, hol a király a világ négy tája felé vágott kardjával, minek előtte a koronát Andrássy tette föl a király fejére. Aztán következett Deák Ferencznek érzékintete, a ki legkedvesebb munkatársát, providenciális keresztifjút üdvözölte benne. E közben bucst intettek felé a királyi várlak, melyben oly sok

nagy eszmét vitt át a valóságba, s mellette a miniszterelnöki palota, mely oly sok nagy eszményének bölcsője s otthona volt. Bucst intett felé a régi Lloyd-épület üveges terrassa, hol a hajdani Deák-párti körben oly sok szellemes élce született. Aztán bucst intett felé az Andrassy-ut, melyet rongyos viskókból ő teremtett s változtatott át egy világváros büszkeségévé. Epügy a nagy körút, mely félig a multat, de félig már a jövőt mutatja. Mindezek egy bucstak tőle, mint gyermek bucsczik apjától.*

Hatlovas hinto vitta a gyászkocsit, három kocsii a koszorukat. Katona-kordon vette körül a menetet s együtt vonult vele két felől. Legelől gróf Pejacevich Miklós lovassági tábornok, Magyarország főhadparancsnoka, haladt gyönyörű fekete lovon, utána egy század a 13-ik huszárezredből diszegyenruhában. Ezeket Andrássy legújabb alkotású véderéjéből, a magyar honvédségből követte egy század huszár s egy egész zászlóalj gyalogság. Majd a katonai zenekar következett, gyászinduló játszva. A menet katonai részét nagyobb távolság választotta el az utána következő csoportoktól. Középen vitték a keresztet, aztán jött a papság teljes diszberének Császka püspökkel s utána a koszorúkkal megterakott három kocsii, a temetési vállalat három lovas tisztjétől kísérve. Ezek után vezették az elhunyt nagy fekete posztóval földig letakart kedvenc lovat. Majd a hatlovas halottas kocsii következett a koszorúkkal és virágokkal elborított koporsóval. A koporsó után pánczélos herold lovagolt.

Ezután jöttek a családtagok, a miniszterek, a diplomáciai testületek, a főrendiház és a képviselőház tagjai, a magyar tud. akadémia tagjai, az államhivatalnokok, katonatisztek, az 1848-as honvédek országos egyesülete, az egyetemi ifjuság, a gimnáziumi ifjuság, egyletek s a belépő jeggyel bíró közönség. A menetet egy zászlóalj gyalogság, két tüzérvet, magánfogatok és bércocik hosszu sora zárta be.

A menet legszebb rendben haladt a Ferencz-József-térről a Fürdő-utczán át s a vége még az akadémianál volt, mikor az eleje már az Andrassy-ut elejéhez ért. Az ut egész mentében gyászlógók lengtek a házakon, az erkélyeket fekete posztó borítá s tömérdeken néztek le az ablakokból az alatt elvonuló sokaságra. Végig az Andrassy-uton ünneplésy rendben vonult a menet, bekanyarodva a nagykörútra, innen a Kerepesi-utra a központi indóház felé.

Egész idáig elkísérte a nagy közönség Magyarország nagy holtjátját, a hol a koporsót a pályaudvarig hőkvettek a család tagjai, a miniszterek, a főrendi- és képviselőház küldöttei, magas rangu katonatisztek és előkelőségek. A bejáratnál megzendült utójára a templomi kar gyászéneke és Császka püspök még egyszer beszentelte a koporsót, mely most föltéttet a vasuti kocsiában váró faburkolatba a családtagok s jó barátok szívzszakgató hangos zokogása között, hogy az éjjeli vonattal elszállítsassék a családi sírboltba, Tőke-Terebesre.

SCHILLER KÖLTEMÉNYEIBŐL.

DITHYRAM.

Soha se jönek az istenek, elhidd, Soha magok! Im, Bacchusz alighogy, a víg, ide termett, Már Ámor is itt van a jó szívű gyermek, Felségs Apolló is bekopog. Az istenek im sereget közelítnék, A földi lakást úgy népesítik meg... Hogy lássak el, ah mondd, földi, szülött én Mennyei kart? Ég serge, mit adhat a földi nekéd? Adjátok ide örök élteteket, Fogadjon olympusi part!

Ott él a gyönyör csak, Zeusz oldala mellett! Nektár-tele oh hát nyújtások a kelyhet!

•Oh nyujtsd a kehelyt költődnék, oh tölts, Tölts, Hébe, neki! Illed szemekt meny harmatival, Míg a szomorú Styx látása kihál Magát rokonunknak a míg lhibeti! S gyöngyöze omolnak az épi habok, S nyugodt lesz a szív és szemé ragyog.

HEGYI DAL.

Mélység peremén visz a szédületes Hegyi út, életre halálra: Romlással ijeszte előd meredez Egy-egy óriás s úrad elállja, S hogy föl ne riaszd az alvó lavinát, Menj halkan a borzalom útjain át.

Egy híd lebeg ott, párkánya fölé Iszonyú mélységnek, ivelje; Nem földi, nem emberi kéz emel, Ilyet ah, próbálni ki merne; Alatta vad ár zuhog éj-napon át, Felcsapkod a hidra, de néki nem árt.

Feketén szörnyű kapu nyí!-, a pokol Nyí! meg maga, azt hiszed, azzal, Hát im viruló völgy táru fel, a hol Ölekezik őz a tavasszal; Az élet örök baja, gondja elúl, Óh bárcsak e boldog völgy zárna körül.

Itt négy zuhogó folyamár tör elé, Rejtett forrásból eredve, És szétfut a földnek négy tája felé, Északra, nyugotra, délre, keletre. Hogy megszüli anyjuk, mint tova ront, S egymást soha többé nem látja viszont.

Két csúcs fe-zül égnek, fenn, fenn, magasan, Fölötte az emberi nemnek, Ott tánczol aranykő-fityolosan, Az egeknek lánya, a felleg. Csak járja magános tánczát odafenn, Hol nem lesi meg soha emberi szem.

Trónján a királyné fent fényesen ül, Az enyészet nem hat odáig, Csodás ragyogással a feje körül Gyémánt koronája sugárzik; Lángnyílva rá a nap egyre nyilaz, Csak megaranyozza, de hideg marad az.

A TÁNCZ.

Lejtve keringenek im hullámlebegéssel a párok; Kélteli, hogy szárnyas lábuk a földre legyint. Tűnő árnyak-e tán, menten slyáltnak a testnek? Hold sugaras párán lejtnek-e villi-karok? Mintha zefírek olén légy füst fodorulna a légben, Mintha ezüst folyamon ringana könnyű ladik: Önként szökken a láb ütemeknek dallam árján, Halk húr hangja szerint lendül a könnyű derék. Tán hogy erővel a táncz-fűzért széttépní akarja: Imhol e pajzán pár perdel a sűrű felé. Gyorsan előtte a tér megnyílik s tűnik utána, Szinte varázslatosan táru a... zárul az ut. Eltűntek... s a mozgalmas búzájú világnak Gyönyörü rendje legitt zürbe-zavarba omol... Nem, nem, ihol lejtnek vígan s a csomó megint' oldik: Csak más bájjal tér vissza a rend, a szabály. Egyre bomol, s ujul egyre a körforgó alakulás, S állandó törvény rendezi változatit. Vaj! hogy esik, hogy e képeknek kél s tűnik alakja, S mégis a lenge csoport egyre nyugalmat ural? Minden egyén szabadon, szíve sугálmára figyel csak, S gyors lebegés közt is mir d közös utra talál? Vágyol-e tudni? búvős hatalommal az isteni összhang A szilaj ugrókat rendezi — lejtini kart, És Nemezisként tartj aranyos fékén az ütemnek A kitörő kedvet, s fékzi, ha nekivadul. S hát a világegyetem dús összhangját ne figyelmed? Fenségtől dagadó zöngzete nem hat-e meg? És a magasztos rend, melylyel lejt annyitertmény? És ama forgó táncz, melylyel a végtelen irtt Fényes naptetek kertülik be merész ívü pályán? Tánczod ütem köti meg, s tette' szabályt-n muralsz?

VARÓ FERENCZ.

JÁHEL.

ELBESZÉLÉS.

Irta BAKSAY SÁNDOR.

(Folytatás.)

A falu csak leste, mit kezd Rákhel szekér nélkül, jószág nélkül, sőt liba és tyúk nélkül.

Nem csinált semmi különösét. A tyúk- és liba-állományt helyreállította, nem a hasznáért, hanem a nyelvek miatt, hogy ki ne kiáltsák. Fejős tehenét is vett, jó tejelőt, s egyéb jószágot, a mennyire szüksége volt másodmagának. — A többi ment, a hogy előre eltervezte. Szántatott, vetett. Gazdálkodása csak abban tért el másokétól, hogy felfedezte, a mit mindenki tudott, t. i. hogy nemcsak eke van a világon, hanem kapa is. Hogy a föld nemcsak búzát terem, hanem luczernát is.

Az adósai holdszámra terítették, mélyítették, vetették neki a luczernás földet, azután megvették tőle parcellákban és fizettek neki százakat. Azután nemcsak luczernával él az ember, hanem kenderrel is. Más asszony boldog, ha egy-két lépés földet kikunyorálhat a kenderének a gazdától. Rákhel asszony ennek is egész holdat puhittat. Bezzeg nem kell a rokká elé ökröket fogni, mégis szánt az, és arat éjjel és nappal. — Pörgesd íam azt a rokkát, nem kopik el a ke-reke. — Hát még a szövöszék! — Ez ám még a kapitális! Több. — Egy erős bástya! — Annál is több. — Egy kősziklán épült ház! Még annál is több. — Erős ellenség! Halljátok azt a csattogást? Micsoda ellen-ség merne oda közelíteni, a honnét ennek a fegyvernek a csattogása hal-latszík. Ne féltsétek azt a házat, a melynek a szegetében szövöszék van! Nem mer oda közelíteni semmiféle paizsos férfiu!

A szövöszék karikái nem vágnak egymásba pontosabban, mint a hogy Rákhel asszony a maga terveit véghez juttatja. Kint a földön vagy fenn a hegyen tavasztól őszig villog a kezük-ben a kapa. Összel a sok drága szőlő, tavaszszal a sok drága vászon végekben, vagy fényes szálú kender bálokban kerül a piacra. A leány együtt jár az anyjával mindenüvé; magánosan nem megy sehova, még az Isten házába sem. Pázsitra pedig épen nem. A pázsit zárva van előtte, nem is kívánczik.

A népek kezdik irigyelni. Rákhel jó fejős tehénre tett szert, de ki is húzza belőle, a mit lehet. Mire a szegény gyerek kezébe veheti a vagy-onát, ki lesz esigázva az a föld ügy, hogy másoneyt sem terem. Még jobban irigykedtek a leányra. Kinek tartja az anyja, hogy olyan kevélynek neveli, még a többi közé sem ereszti? Nem hiába maga is vadrácz!

Pétérrel csak annyit tudnak, hogy Boszniában van. Levelet nem ír; noha Rákhel asszony már egyszer küldött neki egy láda eleséget, — füstölt sonkát és kalácsot; két pár fehérneműt. Az egyik párba az asszony bele rejtett egy darab tizes bankót a lánya tudta nélkül; a lány pedig a másik párba egy fehér selyem kendőt, az anyja tudta nélkül. A kendő drága csipkével volt sze-gélyezve, az egyik sarkára egy pohár, a másikon L. J. betűk koszoruba himezve. Azt se tudják, eljutott-e odáig?

VIII.

Kurta szám a három! Szokta mondogatni hajdanában a mi nemességünk maga vigasztalására, ha elhibázta a restaurációt.

Kurta szám a három! mondogatjuk mi is, mikor unjucz legényeinket vigasztaljuk, a mire nekik vajmi kevés szükségük van.

Kurta ám nekünk, kik tegnap még ötvenben irtunk, s ma nem akur a kezünk rászokni a kilenczvenre; és ez kurta lehet öcsémuraméknak is, kit Szabadkán, kit Tolnán, — egy szóval itt a

faluvégén, a honnét egy kis kalácsért is haza lehet kiáltani! Hiszen itt a három esztendő csak három nap, megfordítva mint a mesében.

De bezzeg más a kalendáriom túl a Száván, hol kék szilva terem, babér nem! Itt mindennap egy esztendő, épen mint a mesében; hol az ellenség fübe, kőbe, fába változik, mint a mesében; hol fanyűrőkkel és kőmorzsolókkal kell kérsé menni, mint a mesében; hol az ellenségnek fejenként megvan a maga láthatatlan sípkája, repülő boocsora, mint a mesében; hol a hátrálásához épen akkorá bátorság kell, mint a támadáshoz; és a hol a harezidal két rövid sorban lelkesít:

Pecsenyém löböl,
Italom tőből...

Mindez öreg betűkkel van kiírva annak a hadfinak a megbarnult és megsoványodott arczán, a ki az ablakverés harmadik évfordulóján bekopogtat a mi jegyzőnk írószobájába, s átnyujtja katoná könyvét.

«Jóra Péter szabadságot! őrmester.»

— Nini Péter! Hát te vagy az? Isten hozott! Maradt-e még török a világon?

— Hagytunk szép számmal az unokáinknak, mert én nem hódítok több országot. Elég abból egy.

A jegyző leültette a fáradt katonát. — Látom, vitez legény voltál, mert az ilyen portéka vérben terem — szolt, megsimogatva a legény mellén diszló érmet.

— Nem vérben termett ez uram, hanem...

— Hanem?

— Vízben! — egészíté ki vallomását röstel-keve.

— Hogyhogy? — kérdé ismét a jegyző fokozott érdeklődéssel. — Csak ki vele!

— Nincs abban elmondani való semmi! Egyik hegyről le, másra föl; egyik völgyből kivergődni, másikban benn rekedni; futni, ugorni, úszni, haladni előre hátra; éhezni nappal, fájni éjjel; fött ételt ott hagyni, érelden szilvát rabolni. Így elmondva, ithon is meg lehet azt tenni mind.

— De a víz, Péter, a víz! A kibén a medáliád termett? — sürgette tovább a jegyző.

— Azt nem mondom el, mert magam sem tudom, igazán történt-e, vagy csak álmodtam! Nem szeretnék Hári-János-hírbe keveredni. Meg nem is volt az valami nagy petek. Szászorsz is meg-csinálom itthon a Dunában.

— Jól van jól Péter! De elébb beszéld el, azután csináld meg!

— Sok dolog nem ment ki a fejemből s még sem fért a fejembe abból, a mit az iskolában hallottam. — A mint megtanultam a Róbert Károly esetét, mindig Róbert Károly voltam valahányszor a hegyre mentem kapálni, de sehogys tudtam megfogni, hogyan lehetne egy egész sereget egy hegyről agyon hajigálni. Egy ökölnyi követ ki nem bírtam hajítani az ország-utra, pedig erős a karom, és a szőlőnk az országút felett függ a domb oldalban. Ebből meg-győződtem, hogy az egész Róbert-Károly-fele-história csak mese. Persze hogy mese, ha az ember nem látott több hegyet és több ország-útat a szegszárdinál. De bezzeg Boszniában mindnyáján Róbert Károlyok lettünk a jobban féltünk a kőtől, mint a golyótól, mert fegyvere ott is csak a katonának van, köve pedig van minden parasztnak. Elhíhetik, hogy a sortüzet fel sem vették, de mikor egy szük völgybe kellett bemennünk, vaczogott a fogunk. Pedig ott minden völgy szük völgy, és az országutakat az Urísten követette ki, de ördögök által.

— Ne a körül beszélj nekem, hanem a vizről.

— Nohát a víz is! Mikor Mohácsra jártunk vásárra, édes apám az én kedvemért mindig megintott a Csele-malomnál, hogy én az alatt

befuthassam a pataknak mindakét partját. Biz az mély és széles vízmosás, kivált a torkolata felé, de fentebb, a hol az ut átmettzi, könnyen át lehet szökni akármilyen áradáskor is. Én hát inkább hittem a rektoromnak, a ki nagy bal-párti volt, és azt mondta, hogy az egész Csele-história csak mese, és hogy a királyt a szekesi plebánián ölték meg. De bezzeg elhittem a Csele-mesét Boszniában, mikor négy legjobb tisztünk világos nappal, százak szemelättára lovastul mindenestül odaveszett egy csekély folyós-kába...

— Te kimenttetted őket?

— Oda veszett mind a négy! Átkozott vizek azok uram, ott a hol vannak. Még átkozottabbak, a hol nincsenek. Mikor a rektorunk elbeszélte nekünk, hogy Szent Dávid király nem ivott a vízből, a kit a vítezéi életveszedelemmel szer-zettek neki... no ezt elhittem, nemcsak azért, mert a Szent Irás mondja...

— Nem a Szent Irás mondja azt, Péter! aztán nem is Szent Dávid volt az, hanem Nagy Sándor meg Cato...

— No, az uraknak Nagy Sándor, nekem meg Szent Dávid. Jobban tudja azt a paraszt ember, mint az uri rendek. Hát elhittem, mert nem is tartottam valami nagy virtusnak itt a Duna-par-ton, a hol nem tudják, mi a szomjuság. De mikor a századparancsnokom, a ki pedig semmit sem tudhat Szent Dávidról, mert nem magyar születés, — ezt utána csinálta: akkor én ötlet-olybá tekintettem, mint egy Szent Dávidot; Szent Dávidnak pedig azt is megboacsottam a mit a szegény Uriással cselektett...

— Attól tartok még valami Bethsabé is kerül a dologba... — Bethsabé? Az ám, de Uzsora a neve! Dávid király nem nézte olyan epedve Bethsabét, mint mi az Uzsorát. Ugy volt az, hogy ott rekedtünk valami Kovácsi nevű faluban, a mellett folyik az Uzsora vize.

Mondtam, hogy nem hiszik, hát nem is folytatom! — Mondom, hogy Kovácsinak hívják a falut és Uzsorának a folyót! (Folyt. köv.)

OROSZ TÖRVÉNSZÉKI JELENETEK.

Irta Jermolov Iván.

— Nikolai Petrovics — így szolt egy szép nyári napon a p—i пристав irnokához fordulva. — láss utána, hogy a tanáczterem holnap rendbe legyen. A kormányzó ő exzellenzája finnyás ember, nem tűri a piszkot, habár egy lyukas kopékát sem utalványozza a korona-épü-letek tisztántartására. Mindenről csak a pri-stav igazitsen, annak a bőrt kell nyukni. Nem is tudom, miért jönnek épen ide a nyakamra, holott Novgorodban elég hely van ilyesmire; tán csak azért, hogy az elfogott nihilisták p—i születések; ezért itt kell őket felakasztani; na, ennél okosabbat is tehettek volna. Tehát még egyszer ismétlem, Nikolai Petrovics, vigyázz min-denre, téged pedig ne lássalak, mihejt az urak megérkeznek.

Röviden elmondjuk, hogy miért kellett Nikolai Petrovics piszárnak — irnoknak — elbujnia az urak előtt. Ugyanis a tisztas pristav ezeltől tíz évvel azt jelentette Nisi-Novgorodba, hogy Pu-kin Nikolai Petrovics irnok egy özevgy és kilencz apró gyermek hátrahagyásával meghalt, mire aztán a gyámoltalan özevgy s gyermekei szá-mára a rendes nyugdíjon kívül még évenkénti 400 rubel segélyt utalványoztak, a pristav mellé pedig más irnokot rendelték tulajdon választása szerint. Így aztán a kecske meg a kaposzta is megmaradt; a pristav zsebre rakt a állítólagos özevgy nyugdíját, nemkülönben az évenkénti segélyt; Pukin pedig életben maradt és az irnok-ságot továbbra is folytatta, mely szerény állás nem tartozott épen a legrosszabb helyek közé. Ott, hol a pristav 10 rubelt lopott, egy az irnok-nak jutott, és ez naponta többször fordult elő. A fontebbi monológból azt érthették, hogy P. városában a n—i kormányzó elnököle alatt tör-vényt fognak ülni p—i illetőségü nihilisták fölött.

Oroszországban ez mindennapi dolog, és most már senki sem ütközik meg rajta. Hozzá szoktunk, mint a kutya a bothoz, mint a koldus a rongyhoz. Mióta divatba jött, hogy egyéb okosabb teendők hiányában a csin nihilista-vadászattal foglalkozik, ugyan ember legyen a talpán, a ki utóbb maga magát is nihilistának ne tartsa. A ki külföldi ujságot vagy könyvet olvas, pápazsúr és franczia kalapot visel, pálinka helyett bort iszik, mindenesetre a nihilisták közé tartozik; legrosszabb és legveszedelmesebb ember pedig az, ki tulajdon rokonait és barátait még nem jelentette fel a titkos rendőrségnek.

Igy az egyszer P. városának is kijutott a szerencséből, hogy a kormányzó ő excellenciáját, a delegált törvényszéki ülnököket, a kerületi hóhért, két szotnya kozákokat és két század gyalogságot falai között fogadhasson. És mindegyik három szál nihilista miatt, kiket erős őrizet alatt nyakig vasra verve ide szállítanak. A kis városban csak hírből ismerték a nihilistákat, s miután ujságot senki sem tartott, vagy olvasott, nem igen tudhatták, hogy Oroszországban ez minden naponta átlag tíz embert kötnek fel, azokról nem is beszélve, kik 20-30 esztendőre Sachalinba vagy a különféle ölbányákba kerülnek. Ezt nálunk közgazgatási intézkedésnek szokták nevezni. Birói eljárás alatt csakis a veres ingü hóhérok által eszközölt különféle műtétek értetnek.

Korán reggel gyalog katonaság vonult a városba, közvetlenül utánuk a hóhér, három segéddel. Dél felé két kozák szotnya fedezete alatt a kormányzó ő excellenciája a birákkal, végül pedig a foglyok vaspántos, ablak nélküli kocsiban.

A katonaság a piacon táborozott, az urak s a hóhér kényelmesen berendezett házakban szállásoltattak el, míg a nihilisták a város földalatti börtönében kaptak helyet, honnan félmázsás lánczaikkal csak egér vagy patkányok alakjában szökhettek volna meg.

Rövid, de annál fényesebb villásreggeli után ő excellenciája adjutánsa kíséretében a város-házra hajtattott, hol a szokásos bemutatások után az ülést a következő beszéddel nyitotta meg:

— A miként a gondos kertész a gyümölcsfák vad hajtásait metélgeti, ugy nekem ama feladat jutott, hogy a társadalom kinövésait eltávolítsam. Önök, uraim — folytatá a nagy férfiú a birákhoz fordulva, — tudják, hogy ezt segédkezésük nélkül nem tehetem, nem tehetem pedig azért, mivel a velem született jószívűségnek fogva a kellő szigorot alkalmazni képes nem vagyok. Mondják ki a bűnösökre a megérdemelt büntetést, erre a császár s a szent igazság nevében ezenel felkérem önöket.

Ezen kenetteljes beszéd után, melyhez szörül szóra hasonlót a jószívű férfiú minden adandó alkalommal el szokott mondani, néma csönd ál-

lott be a teremben. A birák egymásra néztek, mintha azt akarták volna mondani: ismerjük mi e nótát, a mi pedig veled született jószívűségedet illeti, mindenki tudja, hogy több embert akasztattál fel egy év alatt, mint mi valamenyien husz év óta.

— Vezessétek be a vádlottakat, de egyenként, kiálta rikácsoló hangon az elnök.

Nemsokára megnyílt a terem mellékajtaja és négy óriási termetű katonai kíséretében belép az első vádlott. Legfeljebb tizenöt éves, sovány, inaszakadt fiú, ki csak nagy nehezen hurcolja maga után a kezén-lábán lógó lánczokat. Egész valóján meglátszott, hogy hónapok óta

— Levelekkel évek óta mindig atyám küldött a postára, névtelenek nem voltak, mert rendszeren én ütöttem reájuk a czimbélyeget, emisszáriusokat soha...

— Elég, elég, — ordította fel böszülten a kormányzó, — mire való az a sok faggatás. Hadd jöjjön a második vádlott.

Erre aztán jön a második vádlott. Ugyanily nyomorúságos alak; ugyanazon kérdések és ugyanazon felkiáltás az elnök részéről, és a harmadik vádlottnál sem változott meg a helyzet.

— Tessék most a vádat felolvasni.

Erre aztán a referens bíró vagy másfél óráig olvassa a vádat, mi alatt az urak többnyire szundikálnak.

— Az ítéletet kérem, az indítványt — mőkögi most az almból felébredt elnök.

Mindösszesen tíz perez alatt az indítvány és ítélet egymást érik.

Egyetértés a nihilistákkal, összeesküvés, veszedelmes fenyegetés, felségárulás stb. kötélt általi halál, vagyon elkobzása stb.

Hiába rimáncodnak a szegény szülők, hiába bizonyította az egész város, hogy a fiuk soha idegenekkel nem társalogtak, kik egyébként a városban meg sem fordultak. Ez mit sem használ.

Mint hogy a kormányzó megkegyelmezési jogával élni nem akar, harmadnapra délután a zsúkokba kötött három fiút a városon kívül már felállított magas akasztófákra felkötik.

Az urak, a katonák, a hóhér segédjeivel pedig ugyanazon rendben, a hogy jöttek, ismét el is távoznak.

Tíz nap mulva a referens bíró reggel ágyában halva találják. Egyetlen egy tördőfés vetett véget életének. Még a felesége sem vette észre, pedig a szomszéd szobában aludt gyermekeivel.

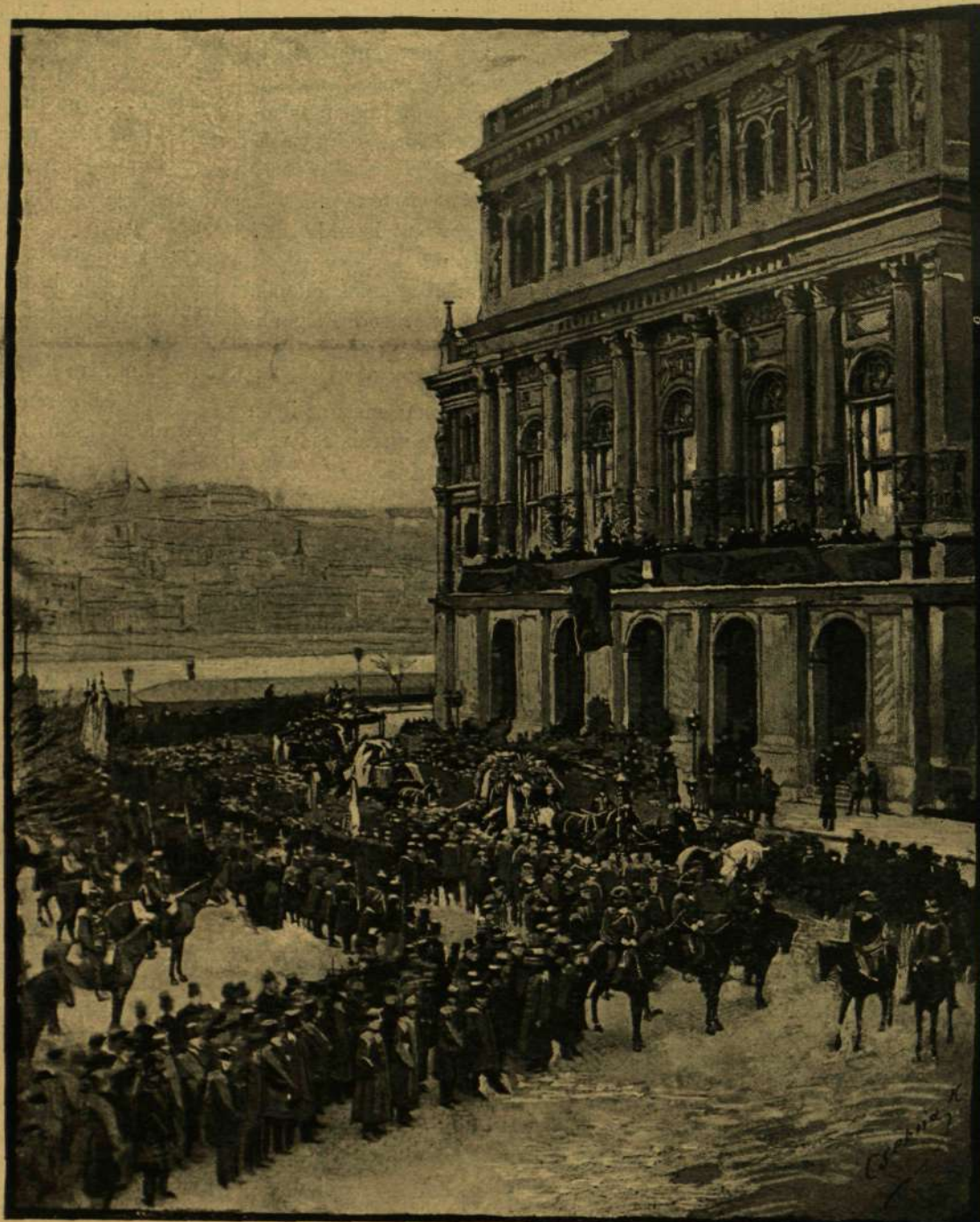
A kormányzó íróasztalán találja formászerűleg kiállított halálos ítéletét, melyet egy év leforgása alatt — vagy talán előbb is — végre fognak rajta hajtani; addig is ne legyen egy nyugodt órája, hadd szenvedje százszor végig a halálos félelem kinjait.

Meg kell halnia, még ha az egész helyőrség éjjel-nappal strázsálna is a házat és szobáit. Ezt pedig a nagy ur jól tudja, családját külföldre küldte, de már egy hét mulva vissza kellett jönnök, mivel a láthatatlan birák ugy akarták.

Ki akart lépni az államszolgálatból, de azt sem engedték meg kérlelhetlen birái, sőt ráparancsolták, hogy ezentul is hasonló szigorral, mint eddig, tüzzel-vassal pusztítsa a nihilistákat.

Bezzeg senkit sem fogtak többé el az ő parancsára, sőt még a titkos rendőrség feladásait is, melyek hozzá küldettek, további szabályszerű eljárás végett, az asztal alá dobta.

Mindezek dacára napról-napra fogyott. Először buskomorrá lett és az ivásnak adta magát,

Ellinger Ede pillanatnyi fényképe.

A TEMETÉSI MENET ELINDULÁSA AZ AKADEMIÁTÓL.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA TEMETÉSE.

nyirkos és nedves földalatti börtönökben töltötte idejét.

— Ugyan kérem — kezdé a kormányzó kissé álmos hangon — Plato Nikoforovits, hallgassa ki ezt a gazembert.

— Mi a neved, hol születél, hány éves vagy? — folytatá most a megszólított legidősebb ülnök.

A vádlott alig érthető hangon elmondja a generaliakat.

— Mikor kerültél a nihilisták társaságába? — Én sehova sem kerültem, senkivel sem társalogtam; reggel az iskolába mentem, délbe haza, délután megint az iskolába, estve pedig haza, — felelé a vádlott.

— Hát a névtelen leveleket ki vitte a postára, hát a pétervári emisszáriusokkal ki társalgott? — folytatá a bíró.

Roskovics Ignác festménye.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA RAVATALA AZ AKADEMIA PALOTÁJÁNAK ELŐCSARNOKÁBAN.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA TEMETÉSE. — A TEMETÉSI MENET AZ ANDRÁSSY-ÚT ELEJÉN.

Dörre Tivadar rajza.

EGY OROSZ IRÓ GRÓF ANDRÁSSYRÓL.

Hogy mit tartottak, és mit tartanak mostanáig is Oroszországban Andrássy Gyula gróf diplomáciai tevékenységéről, azt megtudhatjuk Muraviev J., a moszkvai udvari apród-akadémia volt tanárának 1887 elején megjelent könyvéből, ki a grófról, mint Ausztria-Magyarország külügyminiszteréről könyvében (harmadik rész 64—69 lap) többek közt a következőket írja: «Nesselrode szolgáléküségének köszönjük mindazon megaláztatásokat, melyek 1849 óta Oroszországot egymásután érték. Valamint Giers nem tanult Gorcsakortól, úgy ez nem vette figyelembe Nesselrode szerencsétlen kezét, csak-hogy a nálunk fölély oly mulhatlanul szükséges népszerűség fényköréből ki ne bukják. A berlini kongresszuson Andrássy gróf jégre vezette az összes orosz diplomáciát, és a lehető legnagyobb egykedvűség színe alatt minden különös erőmegfeszítés nélkül keresztül is vitte, hogy Oroszország mai napság, látszólagos hatalma daczára, tökéletesen izolálva van. Andrássy többet ártott Oroszországnak, mint a nyugati hatalmasságok ellenségeskedése 1854-ben.

Kinek ne jutnának ilyenkor eszébe a halhatatlan Puskinnak szavai: «Atyáink büneiért nehezedik reánk a te kezéd, oh, nagy isten!»

Andrássy örök időkre lehetlenné tette a népek javára és boldogságára fennálló szent szövetséget, melynek látható feje eddigelé Oroszország uralkodója volt.

Tudjuk ugyan, hogy a bécsi udvar sokáig küzdött Andrássy tervei ellen, de a szerencsétlen dualizmus létrejöttével, melyet 1866 után csakis Andrássy erőszakolt a dinasztiára, nem igen lehetett többé válogatni.

Mig ily módon a Habsburg-Lotharingiai ház legfeljebb családi összeköttetéseknek valamelyes részét veszítette el, kétséget nem szenved, hogy Andrássy gróf tekintélyünket Európában egyelőre végképen megsemmisítette.

Az orvosság keserű és émélygős volt, bár legálább egészségünkre válnék»...

AZ ORLEANSI HERCEG ELFOGATÁSA.

A francia fővárosban egy fiatal embert elfogtak és szabályszerű bírói eljárás után fogságra is

hogy a reklám sikerült, a fiatal trónkövetelő, kinek eddig nevét is alig tudták, egyszerre hírneves és szereplő ember lett.

Az orleansi herceg a párisi grófnak, a Lajos Fülöp unokájának legidősebb fia. Atyja aránylag keveset törődik a politikával s látszólag megnyugodott abban a tudatban, hogy a nagyatya által elvesztett francia korona az ő fejét nem fogja díszíteni, de fia tüzebb véreinek s vérmesebb reményének látszik, ha ugyan igaz, hogy jelen feltűnést kellett szereplését külföldön messze távolban utazó atyja tudta nélkül hajtotta végre. A jelen év február 6-án töltötte be születésének 21-ik évét, midőn a családi szabályok szerint nagykorúvá lett s ezt az alkalmat arra használta fel, hogy De Luynes herceg barátjával Lausanne-ból a törvény ellenére Párisba utazott. Senki sem ismerte őket s így valóságos feltűnést keltett, midőn a sorozó bizottság előtt jelentkezett, hogy mint hű francia polgár, katonai szolgálatot akar teljesíteni. A hatóságok fejüket vették s nem tudták, hogy ily «államcsiny»-nyel szemben mit csináljanak, de kérelmét természetesen nem teljesíthették épen az 1886-ban június 22-én hozott számüzetési törvény értelmé-

GRÓF ANDRÁSSY GYULA TEMETÉSE. — BESZENTELÉS A KÖZPONTI INDÓHÁZNÁL.

Dörre Tivadar rajza.

Csakis neki köszönhetjük, hogy Németország évszázadok óta fennálló szövetségünkről lemondva, most Ausztria fondorkodó terveit pártolja.

Az egyetlen embert, ki Andrássy messzeható terveit 1871-ben felismerte, a téli-palota, Gacsina és Peterhof tányérnyaló parazitái mint ábrándozó bolondot lehetlenné tették. *Szavát* nem vezette tévutra Andrássy finom két-szerűsége; szavai elhangzottak a malachit-terem falain. Hiába keressük most Franciaország őszinte barátságát, mely Andrássy jól kiszámított semlegessége folytán számunkra elveszett.

Ausztria megkapta Németországtól az 1870—71-iki semlegesség árát, és Andrássy gróf csak-ugyan markába nevet, ha arra gondol, mily olesó áron jutott ahhoz, mit hivatalos elődei véres háborúk és olvasatlan milliók árán sem tudtak megszerezni.

Andrássy most harmadik kéz által boszút áll rajtuk, a miért annak idején — mások kedvéért, tulajdon vesztünkre — hazája ellen a bakó szerepét elvállaltuk.

Itélték. Miért? Mert önként jelentkezett, hogy vegyék be őt közlegénynek a francia hadseregbe. Az elfogadás valódi oka pedig az, mert ez a fiatal ember a pár évvel előbb végleg száműzött királyi család ivadéka, sőt a royalisták sorrendje szerint a valóságos trónörökös, kinek magát a törvények szerint Párisban még mutatnia sem szabad. A herceg jelentkezése, elfogatása s elítéltetése meglehetősen csendben történt, nagyobb szabású tüntetések nélkül, de heteken át (s ez az örökké izgekony Párisban nagy dolog) csak erről beszélt a francia főváros közönsége s — mint ezt már megszoktuk — vele együtt a művelt világ jó nagy része. Az esemény magában véve nem is jelentékeny. Az orleansi herceg nagyon jól tudhatta, hogy ez a szerepe rögtön nem dönti meg a köztársasági államformát, de azt is tudhatta, hogy mai napság már nem forog veszélyben élete, mint száz évvel ezelőtt történhetett volna, s hogy még is megtette ezt a lépést, jele annak, hogy politikailag szerepelni akar. A francia köztársasági lapok az egész dolgot reklámnak tartják, de bizonyonyal be kell vallaniuk,

ben. A herceg erre levelet irt Freycinet hadügy-miniszternek, sürgetve kérélmét teljesítését. A miniszter a törvénytörő ifju herceget elfogatta s a Conciergerie nevű államfogházba vitette, hol azonban kellő tisztelettel és udvariassággal bántak vele. Pár nap mulva, febr. 12-én, a törvényszék elé állították, s ez, mivel a herceg védekezni sem akart, igen rövid kihallgatás és tanácskozás után a törvény világos rendelete értelmében két évi fogságra ítélte őt.

Ez az orleansi herceg elfogatasának rövid története. De a történet még befejezve nincs. Franciaországban még jelenleg, a köztársaság 20-ik évében is, igen nagy és jelentékeny a monarchisták pártja, s ez a párt az orleansi hercegnek nyílt fellépésével nagyon megszilárdult. Kivégezni a herceget a mai felfogások szerint abszolúte lehetetlen, két évig fogságban tartani annyi volna, mint őt a royalisták szemében martynak s nemzeti hősnak nevelni, megkegyelmezni neki talán politikai gyávaságnak látszanék s kitoloneoztatni most, a fogság és elítés után, késő. A dolog tehát nagyon bonyo-

mélyen, mint Grünwald, mert nem is kutathatta, miután bizalmas iratai, melyek lelke mélyébe engednek tekinteni, csak most váltak ismeretessé. A negyvenes évek nagy küzdelmeiben Grünwald előtt mindig Széchenyi áll, vele foglalkozik; de elismeri, hogy mellette mások is nagy szerep jutott, s ezekről még egy később következő könyvet ígér, mely teljessé tegye «Az új Magyarország» képét. Grünwald nagy szerencsének tartja Magyarországra nézve, hogy gr. Széchenyi a külföldön tanult, ott telt meg lelke a reform-eszmékkel, mert ha az itthoni politikai műveltséggel — úgynevezett táblabírói műveltséggel — bir, akkor a Magyarországon élő eszmékkel lehetetlen lett volna újájeremteni Magyarországot. — Széchenyit az író minden viszonyában, minden útjában, cselekedetében naplója jegyzeteivel kíséri. Abba bizalmasan fölírta Széchenyi gondolatait, érzéseit, aggodalmait, kétségeit. Így megvilágítva egy megdöbbenő, tragikus alak, akkor is, mikor ünneplik, mikor családi életében boldog. Lelke mindig nyughatatlan, kételkedő, fájó. E nagy szellem fölött ott lebeg a féltől, mely aztán később ráborul. A naplók lélektanilag vezetik be a döblingi katasztrófát. Talán épen igazolt lelke, felült idegrendszerét ösztönözték oly tevékenységre, hogy megnyugvást keressen? Grünwald éles ítélettel dolgozta föl a Széchenyire vonatkozó adatokat, s ép ily éles szemmel vizsgálja a közállapotokat, a negyvenes évek politikai fejlődésének irányait, és sok homályos kérdést derít föl. Magasra kiemeli ezekben Széchenyi alakját és mesterileg állítja elének, egész közelségben azt a férfit, kinek legfőbb törekvése, hogy nemzetének használjon. Gazdag tanulságot nyújt e könyv ismeretekben és hazafias szellemében. A Széchenyi és Kossuth közti viszonyt foglalkozó rész a mű egyik legszebb, legmagvasabb helye. Grünwald nem látja e két szellem között azt az egymásra törvő ellentétet, melyet sokan — még a legújabb időkben is — annyira hangoztatnak és Széchenyit úgy tüntetik föl, mint a kinek lelki egyensúlyát a szabadságharc törte volna össze. Hogy lelken már rögödött az idegbetegség, naplói bizonyítják, melyekben az öngyilkosság gondolata akárhányszor előfordul, még akkor is, mikor a szerelem boldogítja. Grünwald azt mondja:

«Végre meg kell szünnie a nemzet tudatában annak a felfogásnak, mely Széchenyit és Kossuthot szembeállítja egymással, mintha az egyiknek dicsősége kizárná a másikét, az egyik csak a másik rovására lehetne nagy, s a ki az egyiket magasztalja, csorbítja a másik dicsőségét. Soha két ember dicsősége annyira egy forrásból nem eredt s annyira elválaszthatatlanul egybeforrva nem volt, mint a Széchenyié és Kossuthé. Az egyik életének sikere a másiktól függött s nem képzelték egymás nélkül. Kossuth nem tehetett volna oly nagy hatást nemzete szellemére, ha az új politikai világnézet terjesztésében Széchenyi, a nagy ur, meg nem előzi. Széchenyi eszméit nem lehetett megvalósítani Kossuth nélkül... Széchenyié a kezdet, Kossuthé a befejezés dicsősége. Életük tartalma egy volt: Széchenyi a Kossuth kezete, Kossuth a Széchenyi folytatása.»

A beces munka sok kiváló írói tulajdonnal, politikai belátással és eszmegazdagsággal is dicsekszik. Nagy figyelemre tarthat számot. A könyv 529 oldalt tartalmaz és ára 4 ft.

«A magyar nemzet története, regényes rajzokban» 3-dik kötete került ki a sajtó alól, a Franklin-társulat kiadásában. Jóháj műve. Első kötetét még a mai generáció, mint ifjú nép olvasta lelkesedéssel, a második kötet csak évek múlva következett, s most végre elkészült a harmadik kötet is, mely az új kor eseményeit beszéli el, a szatmári békekötéstől kezdve a kibékülésig. Mint az előbbi kötetek, úgy a harmadik is egyes képekben a nagy költő tollának egész fényével és hevélvel rajzolja le a kimagasló eseményeket, a nemzet jó és rossz napjait.

Negyhárom fejezet foglalja össze az eseményeket, melyek e kötetben még a törökökkel vezett utolsó esatával kezdődnek; aztán Mária Terézia és II. József mozgalmak kora következnek, a magyar jakobinusok, a nemesi fölkelés, a reform korszak. Az 1848. március 15-iki eseményekről Jóháj akkori cikkeket nyomatta le, mert — mint mondja — ma sem irhatná meg másképen. A szabadságharcot több fejezetben írja le a ragyogó toll. A későbbi események «A multakra vetett fátol» és «Magyarország van» című alá vannak foglalva. A képekkel is díszített kötet ára 2 ft.

A «Budapesti Szemle» márciusi kötetének gazdag tartalmát Ballagi Mórnak az akadémián tartott «Szó-

készletünk ortholog szabályozása és az iskola» című értekezése nyitja meg; e tartalmaz polemia, mely a nyelvújítást és magyar irodalmi nyelvet védelmezi erőlesen a támadások ellen s elítéli, hogy a tanárok e harcot már bevették az iskolába, a hol a magyar nyelv szokászetét bírálják, kárhözhatják, ugyanakkor pedig az ifjuság a magyar irodalom és költészet remekait oly művekből tanulja, mint követendő példákat, melyek szintén a megtámadott szokászetből merítenek. Kivánatos, hogy Ballagi felszólalását széles körben elolvassák. Török Aurél folytatja ezután dolgozatát «A mai emberburalatról», Marczali Henrik pedig «A német buralom megalapításáról» ir. Imre Sándor harmadik közleményét ad «A középkori magyar irodalom stíljéről», s e tanulmányban — régi irodalmi műveink nyomán, — feltünteti a magyar irodalmi nyelv fejlődését. Pauer Imrétől «Az ethikai determinismus elmélete» című bölcsészeti közlemény olvasható. Napieréki kérdést fejteget Schwarz Felix: «Valutánk szabályozását» valamint az utána következő cikkek: «A görög háboru» x—y-tól, a görög nyelv tanítása mellett és a közép-iskolákban tervezett újabb experimentumok ellen törvén lándzsát. A szépirodalmi közlemények közt találjuk Degré Alajosnak a Kisfaludy-társaság nagygyűlésén, felvasolt «Az utolsó jurátus» című elbeszélését, s Endrői Sándor «Diadal» cz. költeményét, továbbá Leopardi olasz költő egy versét Radó Antal fordításában. A kötetet, kiválon érdekessé teszi Petőfiék eddig ismeretlen néhány költeménye, 1848-ból, melyekről fentebb szólnak. — A «Budapesti Szemle» tartalmát Schlauch püspök beszédeinek, Alvincy «A Saharában» című könyvének, Szász Károly «Úti tárcza» költeménykötetének, Bartha B. «Irányelvek a kath. egyház autonómiája részére» röpiratának ismertetése fejezi be. Előfizetési ára egész évre 12 ft, félévre 6 ft.

Az utolsó szerelem, Ohnet György két kötetes regénye, mely a jeles francia író egyik legszebb műve, foglalja el a Singer és Wolfner «Egyetlen regénytárában» a legutóbb megjelent két kötetet. Ára piros vászonkötésben 1 ft.

A Kalotaszegi varrottas album ötödik füzeté kilencz színes mintával hagyta el a sajtót. Ismét szép himzések hí másolatait közli, melyeket Pentey József és Szentgyörgyi Lajos bányfi-hunyadi tanítók eredeti himzések után adnak, utatisókkal és leírásokkal, úgy, hogy könnyű utánok dolgozni. Régi magyar motívumok, sajátos eredetiség különbözteti meg a kalotaszegi varrottas himzéseit, annyira, hogy azok külföldön is feltűnést okoztak. A vállalat az E. M. K. E., valamint a Gvarmathy Zsigmondné urnó erkölcsi támogatása mellett indult meg, s a közoktatási minisztérium, iparművészeti és néprajzi becsélnél fogva, az elemi, továbbá a fel-ő nép- és polgári leányiskoláknak, felsőbb leányiskoláknak, tanítónő-képezdeknek és női ipariskoláknak legalább egy-egy példány megszerzését legmelegebben ajánlta. A teljes mű előfizetési ára (20 füzetre) 12 ft, tíz füzetre 6 ft, öt füzetre 3 ft. A szép színes nyomás a budapesti Deutsch-féle műintézet dícséretére válik.

Az «Oszták-Magyar Monarchia írásban és képbén» című díszmű osztrák részéből a negyedik kötet innult meg, a 102-ik füzetrel, melyben Karinthia és Krajna leírása kezdődik. A Magas Tauern vidékét M. Egger Alajos, Közép-Karinthiát Hartmann Vince, Alsó-Karinthiát báró Jabornegg Márk jellemzi. Mináhárom cikket György Aladár fordította. Willroider és Russ rajzolták az illusztrációkat.

Folyóiratok. A Századok februári füzeté közli gr. Szécsen Antalnak a történelmi társulat közgyűlésén tartott megnyitó beszédét Mátyás királyról. Thaly Kálmán befejezi érdekes leírását «Konstantinápoly újabb kutatásokról a Rákóczi-emigráció korából» című alatt. Komáromy András ismerteti Báthory István országbíró végrendeletét. Ováry Lipót a nápolyi anjoui regesta-könyvekről ír. Történelmi irodalmi művek, ismertetések és vegyes közlemények egészítik ki a füzet tartalmát. — A Természettudományi Közöny a közérdeklű rendes rovatokon kívül három nagyobb közleményt ad februári számában. Dr. Hutya Ferenc befejezi fejtegetését a bakteriumokról. Dr. Horváth Gézáól «A permező készületek a kertészet szolgálatában» (6 képpel) című dolgozat olvasható; Heller Ágost pedig a tavaly elhunyt James Prescott Joule életrajzát közli, arcképpel. — Az Archaeologiai Értesítő új füzetében Rakovszky Ferenc, Téglás Gábor, Kuzsinszky Bálint, Kövér Béla közölnék cikkeiket az újabb ásatásokról; Czobor Béla pedig az uralkodóház magyar fegyvereiről ad előterjesztést, stb. — A Nemzetgazdasági Szemle februári füzeté Székely Ferenczről, Braun Sándortól, dr. Vizneker Antaltól közöl közérdeklű dolgozatokat.

A «Közgazdasági és Statisztikai Évkönyv» újabb, harmadik évfolyamára hirdetnek előfizetést

dr. Jekelfalussy József akad. tag és dr. Vargha Gyula. Az évkönyv a legújabb s legteljesebb az eredeti forrásokból merített hazai és külföldi hivatalos adatok alapján fogja ismertetni a közgazdasági, társadalmi és állami élet minden nyilvánulását. Tártyalja tehát a népesedési, egészségügyi, gazdasági, kereskedelmi, művelődési, közlekedési, hadügyi, sat. állapotokat, még pedig nem csupán táblázatos előadásban, hanem szerves feldolgozásban. Az évkönyv márczius végén jelenik meg, előfizetési ára 3 ft, mely a szerkesztőség címére (VI. Teréz-körut 34. sz.) küldendő.

Az akadémia új pályázata. Az akadémia két új pályázatot hirdet most először. Az egyik a «Pécselydi», melyre «Zélt történelmi drámák pályázata utólagosan. Most regények pályázhatnak, még pedig 1888/89-ben megjelent történelmi tárgyúak, vagy háttérűek, másod sorban magyar társadalmi regények, akár önállóan, akár folyóiratban vagy lapban jelentek meg. A beküldés vagy bejelentés határideje 1890. június 15-ike, a díj 1000 ft aranyban. A másik díjra, a «Rózsay József-féltre» a harmadik osztály hirdet nyit pályázatot, valamely önállóan kidolgozandó fontosabb orostudományi kérdés tervszálat kívánva. A tervek 1890 április 1-éig nyujtandók be az akadémia főtákaránál. A munkával megbízandó pályázónak 1892 febr. végéig kell elkészülnie dolgozatával. A jutalom 500 ft.

Uj zenemű. A pestmegyei bálon nagy tetszést aratott «Pestmegyei Csárdás» és «Vera-Lengyelkedéses kiállítások», a czimlapokon Roskovic, Margitay és Innocent festők rajzaival, nyomtatásban is megjelent. Szerzője Zseny József pestvármegyei aljegyző. A csárdás gróf Szapáry Istvánné Ráday Borbála grófnőnek, a lengyelke nemeskérj Kiss Palmé Szapáry Vera grófnőnek van ajánlva. Ára 1—1 ft. Kapható úgy a fővárosi, mint a vidéki zeneműkereskedésekben.

Nemzeti színház. Február 21-ikén egy németből fordított vigjáték került színre a nemzeti színházban «A vadorzók» czim alatt. A bécsi Burg-színházban nagy hatást tett, sokszor adták, szerzője azonban ma sem leplezte le magát. A német színpadok sikerének ajánló levelével jutott el hozzánk Festetich Andor fordításában. Nálunk nem volt meg az a hatása, a mi Bécsben. Nálunk nem mint eredeti darabot vették, hanem mint fordított darabot széhszahnívtak a francia vigjátékokkal, melyekben több a lelemény, elmésség és pezsgő szellem.

«A vadorzók» czim olyan emberekre vonatkozik, kik rendszeresen üldözik a szép asszonyokat és leányokat, s a szerelem valódi sport náluk. Három ilyen példányt mutat be a vigjáték, köztük Sorau Fülöpöt (Náday), ki elvált nejétől és évek óta mit sem tud se feleségéről, se leányáról. Ezek azonban végre megjelennek és Sorau két pajtása az asszonyra és a leányra is kiveti hálóját. Sorau, a vadorzók mestere azonban elérzékenyül, megszólal benne a szív. A vigjáték bonyodalma azonban nem e helyzetből keletkezik. Egy vén legényt az elvált nő úgy mutat be egykori férjének, mint második férjét, s a kiról az előbbi, erőltetett félreértés következtében, azt hiszi, hogy valami uralkodó herceg. Ennek az epizódnak legalább az a melegsége van, hogy eléggé mulatságos. Van elég «ok alak a vigjátékban, a kik nehézkesen mozognak. A történet vége az, hogy Sorau ismét elveszi elvált feleségét, leányát pedig egy szintén megtért vadorzó, Náday, Vizvári és Benedek derűtség közt játszták a vadorzókat. Helvey Laura, Csillag Teréz, Újházi is kivették részüket a dícséretes előadásból.

A népszínházban febr. 22-én «Pirók és Piroška» című francia bohózatot játszották először. Szerzői Meilhac, Halévy és Millaud, kik sok mulatott dolgot vittek már a színpadra, minden esetre ügyesebben, mint «Pirók és Piroškát», mely nem igen tetszett, a miben része van a vonatott előadásnak is. A darab alapszemléje az, hogy két iker gyermeket, kik lelencházból valók, egyszerre több apa is keres, s kettő már meg van győződve, hogy az övé, mikor megjön a harmadik, egy vörös ember, a ki aztán az igazi apa. Az előadásban Hegyi Arankát (Piroška) illeti meg a legtöbbször elismerés.

Kiállítás Ligeti műveiből. A műcsarnokban nagy érdekű kiállítás nyit meg Ligeti műveiből. Több mint négyszáz festmény, vázlat, tanulmány, aquarell-rajz, rajz van együtt. Ligeti természetességét, művészi erejének bőségét, motívumainak gazdagságát itt ismerhetni meg igazán. Ifjabb korától kezdve élete utolsó idejéig terjednek e vázlatok és rajzok, a fejlődés korától az alkotások hosszú korszakán végig. Ligeti könnyűséggel és biztossággal vetette vászonra vázlatait, s kész képek már ezek is, mutatva az öntudatos és finom érzéklű művészt, mely rögtön tisztában van magával. A közvetlenség frissesége, a művészi érzék klasszicitása legegyszerűbb vázlatán is elárulja a mestert.

Találunk egy pár másolatot is, többi közt Markó után, kinek oly méltó tanítványa lett. A tanulmányok közt vannak figurális képek, olasz vagy ma-

gyar népies alakok. Gazdag a rajzgyűjtemény, nagyobb részt keleti utóból. Aquarellben is föl van dolgozva a benyomások egy része. Biztosabb kézzel fölvevő rajzokat, anyyi tisztasággal, oly sok tudással ritkán lehet látni. Ezek ismét csak azt mutatják, mennyi sokat tudott e művész, mennyire átértette rögtön egy vidék, egy tájréz karakterét, festőiségét. Ezeket rajziskolák számára kellene megszerzeni, a mint hogy a mintarajztanoda és női festő iskola sietett is biztosítani a maga számára több kitűnő darabot. E képek, vázlatok, rajzok eladók, és pedig rendkívül olcsó áron. Vannak vázlatos rajzok 2—4 frtért is; a legdrágább kép sem több 150—200 frtnál; a legtöbbnek 50—80 frt az ára. Van is kelen-dőségük, s Klotild főhercegnő, Thurn-Taxis herceg, gr. Teleki Géza belügyminiszter mindjárt a legelső vásárlók közt voltak. Több mint fele elkelt a kiállított műveknek már az első napokban. A muzeumba képtár számára szintén vásároltak. A muzeumba fog kerülni a 23-ik szám alatt levő «Pálmafa» is, egy lágyan és gyönyörűen dolgozott kis kép. Műtörténelmi jelentősége is emeli művészi becset. Ez volt ugyanis az a kép, melyet Ligeti azért festett, hogy Markónak bemutassa, mint képességének bizonyítványát. A nagy mesternek tetszett a kép s a fiatal

TAVASZI KALAP.

TAVASZI KALAP.

TAVASZI SAPKA. (TOQUE.)

UTCZAI ÖLTÖZÉKEK.

TAVASZI KALAP.

TAVASZI KALAP.

kapjon. Az indítványról a nyelvtudományi osztály tett jelentést, s azt nem ajánlotta elfogadásra, mert az akadémiának nincs tudomása róla, hogy Bálint folytatja-e tudományos működését és mily irányban. Bálintnak módjában van az akadémia elé terjeszteni valamelyik művét, vagy megismertetni tizenkét év óta kifejtett munkásságát. Jakab Elek most még az indítványozta, hogy az akadémia 300 ft utiköltséget szavazzon meg Bálintnak. Ehhez többen szóltak, fölvetve a kérdést, hogy vajjon Bálint — ki maga nem fordult az akadémiához — elfogadná-e az uti

fordításában; majd Szana Tamás tartott felolvasást Petőfi nejről, Szendrey Juliáról, kiről sok érdeket mondott el, kiválon második férjhezmeneteléről. Horváth Árpád fiatal tanárral Garay Jánosnál ismerkedett meg Szendrey Julia, ki szép volt, de egy kissé különöz természetű birt. 1850 július 20-án az özevgy magához kérte Horváthot, hogy sürgős közlendői vannak vele. Petőfiné kalap-utcai lakásán kisírt szemekkel várta őt és így szólott hozzá: «Mindazok között, a kikkel az utóbbi időben megismerkedtem, ön az, a kit leginkább tanultam becsülni, s a ki iránt a legtöbb bízalommal vagyok. Épen azért kérem, sziveskedjék ezt a csomagot magához venni, s ha két hét múlva nem térnek vissza Pestre, a benne foglalt irományokkal együtt felbontatlanul elégetni.» És egy csomagot adott Horváthnak, ki rá akarta beszélni, hogy maradjon a fővárosban, de Petőfiné hajthatatlan maradt. Látva, hogy nem sikerült megintani őt, csak annyit kért tőle: adna neki egy hajfirtó emléklül. Szendrey Julia erősen a szeméi közé nézett és így válaszolt: «Ilyen emléket osztogatni sohse volt szokásom. Am ha akarja (s ekkor ujjával rövidre vágott hajába markolt) ez mind az öné lehet.» Horváth nagy meglepetésében csak annyit tudott kérdeni: «És tudna engem szeretni?» «A mi ismeretségünk» — válaszolt Julia — annyira új és oly rövid, hogy mély szenved-

kölséget. A nyelvtudományi bizottság jelentését tehát tudomásul vették.

A Kisfaludy-társaság febr. 26-iki havi ülésén, melyen Gyulai Pál elnökölt, nagy közönség gyült össze.

Beöthy Zolt titkár bejelentette, hogy a pesti hazai első takarékpénztár ebben az évben is 200 forinttal gyarapította a társaság alapitóját. A felolvasásokat Várad Antal nyitotta meg «Római színészet Caesar korában» czim alatt, mely nagyobb dolgozat részlete. A felvasolt rész Roscius, Aesopus, Laberius, Syrus, Bathylles és Pyldes, Róma legnagyobb színészeinek korával, jellemzésével s a színpadi viszonyok és történelmi szereplő személyek ismertetésével foglalkozik. Ugyancsak Várad Antal mutatta be Dangi János vendég «Csáky Lóra» című költső elbeszélését, melynek hősnéje Csáky István országbíró leánya. A költeményt a közönség tetszéssel fogadta. Végül Bayer József olvasta föl Mailand Oszkár vendég gondallt értekezését: «Ujabb adalékok az oláh népköltéshez» czimmal.

A Petőfi-társaság népes felolvasó ülést tartott febr. 16-ikán.

Ferenecz József egy szerb költőnek, Radicevics Brankónak néhány dalát mutatta be Szulik József

délyről szó sem lehet. Azt azonban hiszem, hogy egybekelésünk miatt nem lesz oka bánkódni. — «Es mit gondol: mikor történjék meg az egybekelés? Néhány hét, vagy néhány hónap múlva?» — «Ha szeret: holnap.» Horváth még az naplement Ráth József lipótvárosi káplánhoz s elmondta neki a dolgot. Ráth előtt különösek tűnt fel, hogy Petőfi özevgye a hivatalos év leteltét sem akarja bevárni, hanem azért megígérte, hogy beszélni fog Szántóffy plébánosnal. Szántóffy a költő halálát ekkor már bizonyosnak tartotta, s ellenkezésével nem akarta megbírsítani a házasságot. Így történt meg az esküvő másnap, július 21-én, éppen tíz nappal a segesvári gáznánap évfordulója előtt. Ez érdekes tanulmányt a közönség nagy figyelemmel hallgatta. Utána Várad Antal mutatta be Kovács Gyula r. tag «A színésznő leánya» című hatásos költeményét, mire az ülés véget ért. A felolvasásokat zárt ülés követte, a melyben a Reviczky Gyula hamvai föl állítandó síremlék ügyét beszélték meg; egyszersmind elhatározták, hogy az aradi várbanuk szobrának leleplezésé ünnepeén a társulat 500 frank pályadíjat tüz ki egy hazafias ódára.

A földrajzi társaság elnöki tisztjéről Vámbéry Ármin lemondott, sok elfoglaltsága következtében. A febr. 27-iki rendkívüli közgyűlés Vámbéry tiszteletbeli elnöké választotta, helyébe pedig Lászy

MAUTHNER ÖDÖN

Ő császári és kir. fensége József főherceg udv. szállítója
MAGKERESKEDÉSE,
 Budapest, Koronaherczeg-utca 18. sz. a.
*Főárjegyzékemet kívánatra készséggel
 ingyen és bérmentve küldöm meg.*

Pserhofer J.-féle

gyógyszertár Bécsben,

Singerstrasse 15. „Zum goldenen Reichsapfel“.

Vértisztító labdacok ez előtt egyetemes labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben a labdacok csodás hatásukat fényesen bebizonyították.

Evtizedek óta ezen labdacok általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendelni szokta, s alig akad család, melyben kitűnő háziorszerből ne volna egy kis készlet.

1 doboz 15 labdacsral 21 kr., 1 tegeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr., bérmentesen utánvét mellett megküldéssel 1 frt 10 kr.

A pénz előleges beküldése mellett, bérmentesen megküldéssel együtt 1 tegeres labdacok 1 frt 25 kr., 2 tegeres 2 frt 30 kr., 3 tegeres 3 frt 35 kr., 4 tegeres 4 frt 40 kr., 5 tegeres 5 frt 20 kr., 10 tegeres 9 frt 20 kr. (1 tegeresnél kevesebb nem küldetik szét.)

Kéretik határozottan Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat

kérni s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható Pserhofer J. névalírással el legyen látva és pedig **veres** nyomásban.

Fagy-balszam, Pserhofer J.-tól. 1 tégely 40 kr., bérmentesen megküldéssel 65 kr.

Keskeny utifü-nyelv, hurut, rekedtség, görcsokohóság stb. ellen. 1 palack 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, 1 frt 20 kr.

Por lábizzadás ellen, Egy doboz ára 50 kr., bérmentesen megküldés mellett 75 kr.

Golyva-balszam, 1 üvege 40 kr., bérmentesen megküldéssel 65 kr.

Élet-essencia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üvege 22 kr.

Angol csoda-balszam, 1 üveggel 50 kr., egy kis üveggel 12 kr.

Fiaker-por, köhögés stb. ellen. 1 dobozzal 35 kr., bérmentesen megküldéssel 50 kr.

Tannochinin-hajkenőcs, Pserhofer J.-tól; a legjobb hajnövesztő szer. 1 szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, STEUDEL tanártól, sebek, daganatok stb. ellen jónak bizonyult háziorszer. Egy tégely 50 kr., bérmentesen megküldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztító só, BULLRICH A. W.-tól. Kitűnő háziorszer megzavart emésztés minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirdetett bel- és külföldi gyógyászati különlegesség készletben tartatik, s minden esetleg rak-táron nem levő czikk kívánatra pontosan s legújtanosabban beszereztetik.

Postai küldemények az összeg beküldése, nagyobb megrendeléseknél után-vétel mellett is, a leggyorsabban eszközöltetnek.

A pénz előleges beküldése mellett (legzélszerűbben postautal-vány mellett), a viteldíj sokkal kevesebbe kerül, mint az utánvétel mellett való küldésnél.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Buda-**pesten,**

TÖRÖK JOZSEF gyógyszertárában, király-utca 12. sz.

A KI NEM TUDJA, hogy a sok hirdett gyógyszer körül melyik felelne meg leginkább betegségének, az kérje azonnal levelező-lapon Richter kiadóintézetétől Liposében, a képekkel ellátott „A Betegbarát” című könyvecskét. A hozzá nyomtatott hálaíratok bizonyítják, hogy a művegekben foglalt jó tanácsok követése által, nem csak ezren-meg-ezren elkerülték a haszontalan pénzkidrást, hanem még a vágyva-vágyott gyógyulást is hamar megtalálták. A könyv ingyen küldetik meg.

A Franklin Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtáránál kapható

A NÉPHUMOR

A MAGYAR IRODALOMBAN.

Irtja IMRE SÁNDOR.

Kiadja a Kisfaludy-társaság.

Ára füzve 1 frt, vászonba kötve 1 frt 40 kr.

JÓKAI MÓR.

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE.

REGÉNYES RAJZOKBAN. Harmadik (befejező) kötet.

Ára füzve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Előbb megjelent: I kötet ára füzve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

II. 2 3

A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÉVLAJAI.

Új folyam. Huszonharmadik kötet. 1888—89.

Ára keménykötésben 1 frt 50 kr.

TARTALOM: Hivatalos közlemények. — Irodalmi munkálatok. — Bayer József. Shakspeare nyomok irodalmunkban és a magyar színészet műsorán 1790—1837 (Székfoglaló). — Keoskeméti Lipót. A paradicsom a középkori zsidó költészetben. — Radó Antal. Ginevra Ariosto Orjóngó Lórántjából. — Sturm Albert. Ring Mihály emlékezete. — Horváth Boldizsár. Költemények. (Székfoglaló). — Gróf Szécsen Antal. Rafael. — Szász Károly. Sweizeri út (költemény). — Vadnay Károly. Emlékezés Sározy Gyulára. — Abrányi Emil. A hajnal ellen (költemény).

VÉR

szegényeknek, sápkorosoknak, az idegesség, álmatlanság, lankadság és étvágytalanság ellen, csemegének mondható ezkorra a vasas pepton conserv, mely tartalmára hatásra, erőre felül minden eddig ismert gyógyszert. Naponta 2 drb veendő, ára egy doboz 20 conserv 90 kr. Megrendelhető minden gyógyszer-tárban és a feltalálónál

Hazslinszky Károly

gyógyszerész.

Budapest, VIII. Sándortér 3. sz.

A Franklin-Társulat kiadásában Buda-
 pesten megjelent és kapható

MAGYAR

KERTÉSZKÖNYV

A belterjes

(intensiv) kertgazdászati foglalatja.

Utmutató kalauz

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnevelés, hono-
 sítás és virágos kert hasznosnál
 művelésére.

A kertészet mind. rendű ügyba-
 rátnak, legkivált pedig kis-
 földbirtokosok használatára.

Irtja

Farkas Mihály.

(Számos a szöveg közé nyo-
 mott metszetekkel.)

Ára füzve 2 frt o. e.

**Oktatás a gyümölcs-
 eperfaterenyésztésben.**

Utmutatás

a nép és népok. intézetek számára.

Irtja

Gönczy Pál.

Második bővített kiadás.

Ára füzve 30 krajczár.

VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZÁM. 1890.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 9.

XXXVII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 *

Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt
 félévre — 4 *

Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 6 frt
 félévre — 3 *

Külföldi előfizetésekre a postaiak
 meghatározott vitéldíj is eszandandó

KORNIS KÁROLY.

— Magyar emigráns Braziliában. —

HUSZONHAT év mult el azóta, hogy odazárták merészröptü lelke porhüvelyét a koporsóba. A gyoroki temetőben ásták meg a sírt, mely befogadta. Az a föld, melyért egy egész életen át küzdött, nem nyújtott neki egyebet — egy sirhalomnál. Eltemették s azután elefedték. Neve idegen maradt hazájában, alig egynehányra megy azok száma, a kik életét ismerték, munkálkodását méltányolták.

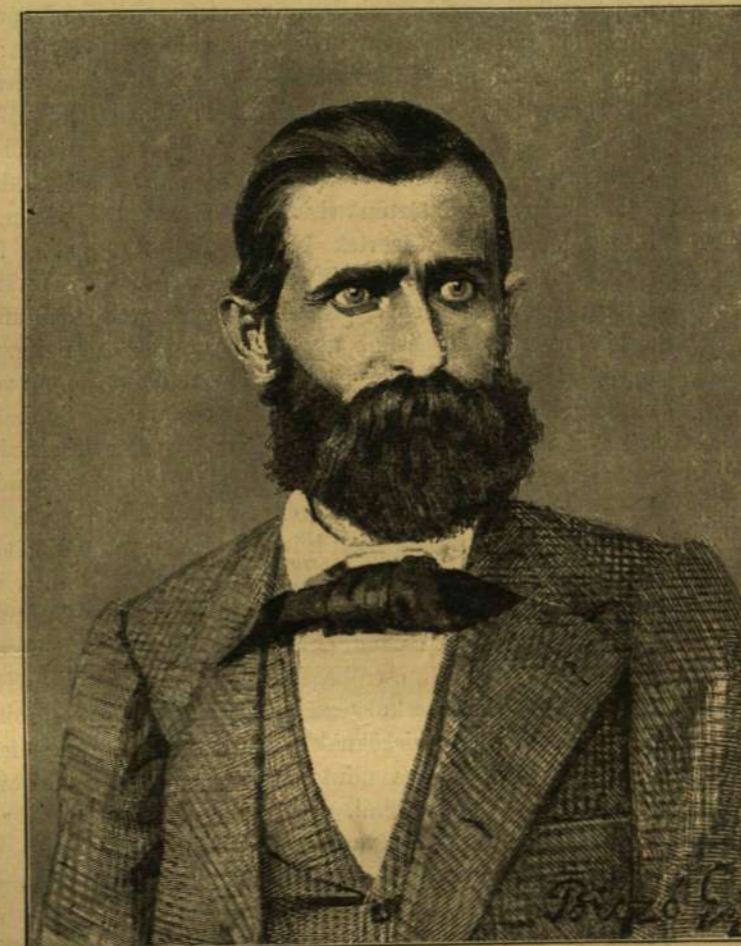
Ha még vannak olyanok, a kik a harminczes évek elején az aradi gimnáziumban nyerték kiképeztetésüket, azok talán emlékezni fognak egy gyöngéd alkotásu, halavány fiura, ki minden osztályban első emimens volt, s a kinek már akkor fényes jövőt jósoltak tanárai. Ez a jeles tanuló, kinek fényes tehetségei mellé vas szorgalom és szívós kitarítás is járult, Tótváradai Kornis Károly volt.

Bevégezván Aradon a gimnázium hat osztályát, Szegedre ment, hol kitűnő sikerrel fejezte be tanulmányait, megtanulván e mellett a hazai és majdnem minden európai nyelvet.

A böleseleti és jogi tanulmányot részben Pesten, részben Pozsonyban végezte. Időközben Töke-Terebesen a gróf Andrássy-családnál nevelésközdött. Később Simon Flóris ügyvédi irodájába lépett Pesten s itt is tett ügyvédi vizsgálatot. Az ügyvédi diplomát elnyerve, a budapesti váltótörvényésknél nyert alkalmazást, honnan 1848 ápril havában báró Eötvös József kultusz-miniszter a pesti egyetemre hívta meg helyettes tanári minőségben. Mint ilyen a büntető jogtan adta elő, s még az évben — alig 24 éves korában — rendes tanárrá nevezetett ki. Magyarizatait: „Írtekezések a büntetőjog köréből” czim alatt sajtó utján is közölni óhajította. E műből azonban csak az első és második iv készült el, a melyet báró Eötvös nagy tetszéssel fogadott, befejezést azonban nem nyerhetett, mert a közbejött viharos napok őt is elragadták a tanulmányok köréből a harezterre, a hol akkor két fivére, Pál és József, egyik mint katona, a másik mint tábori lelkész működött.

A szabadságharcban az alvidékre küldték,

mint kormánybiztost; 1849. június 19-én pedig köztudósnak neveztek ki az országos rögtön-ítélő bírósághoz, míg pár nap mulva, június 26-án, mint egyetemi tanárt, a pesti első bíróságú váltótörvényéskhez helyezték át. Ez időből egy röp-irata maradt fenn „A szabadságról” czimmel, melyet Szegedről az időközben megszűnt „Tiszavidéki Ujság” helyett küldtek az előfizetőknek, s a melynek minden sora lángoló hazaszeretetről s igazi szabadelvüségéről tanuskodik.

Brazíliai fénykép után rajz. Diezö Géza.

KORNIS KÁROLY.

Fárasztó, izgatott napok voltak a szabadságharc napjai; előbb a kétségbeesés küzdelme, majd a diadalmas napok mámore s végül a „nagyszerű halál.” A világségi gyásznapok után Kornis Károlyra is kimondták a halálos ítéletet, s 1850-ben „in effigie” fel is akasztották, mert kézzel nem került. Egy időig az Alföldön bujdosott, később, mint a Návay-fiúk nevelője, Brüsszelbe, majd onnan Londonba menekült az üldözöttség elől s így került el a hóhér kezét.

Még az ötvenes évek elején az Egyesült Államokba ment. Szomorú idők voltak ezek. A gyöngéd testalkotásu embernek, a jogtudósnak, napzsámoként kellett dolgoznia, hogy kenyerét megkereshesse. Előbb valami csatorna-vállalatnál, majd egy butorgyárban dolgozott New-Yorkban, utóbb egy honfitársával: Birányival, fényképezeti műtermet nyitott. Ekkor már jobbra fordult sorsa, a fényképezés mellett görög és latin lezke órák adásával foglalkozott és tudományos buvázkodásokra is maradt ideje. Jegyzője lett az 1852-ben a New-Yorkban alakult első magyar egyesületnek s 1853. okt. 15-én szerkeszteni kezdte a „Magyar Száműzötték Lapját”, melyből azonban csak hat szám jelent meg. Célja volt, hogy a New-Yorkban és Amerika többi részében lakó magyarok közt némi kapcsolatot teremtsen, hogy a hazában történekről s egymásról kölcsönösen értesülhessenek, főképp pedig nyelvük és nemzetük szeretetében állhatatosak maradjanak. Kornis erejét azonban a sok küzdelem, a folytonos tanulás és munka aláásták. Távol hazájától, elszakítva nejétől, kicsiny gyermekeitől, édes anyjától és testvéreitől, idegen földön nem talált nyugalmat; valami kínzó vágy gyötörte s üldözte tovább, tovább...

1854. nyarán busut vett az Egyesült-Államoktól, elindult délre s Braziliában, Rio de Janeiroban telepedett le. Birányi is követte vándor utjában s itt ismét fényképezéssel foglalkoztak, mely foglalatossággal biztosította nekik a tisztességes megélhetést. A nyugodtabb életmód, a tengeri fürdők, a „paradicsomi vidék” helyreállították ronsolt egészségét, s újult erővel foghatott tudományos buvákodásaihoz.

Jobb napok következnek ezután, a munkán és tanuláson kívül utazásra is jutott idő, s már 1855. februárban nagyobbat utazást tett a birodalom belsejében. Leveleiben egész elragadtatással irt a természet egyszerű alkotásairól, a melyekben Brazília oly gazdag, de mind e nagyszerűségek nem tudták pótolni neki a hazát, s elborultan írja: „mentől többet látok a világból, mentől messzebb távolodom hazámtól, annál jobban érzem az erőt, mely keblem arra vonja vissza, a hol a nap először mosolyga rám”.